

TURK HUKUK **TARİHI**

Prof.Br. Halil CİN
Doç.Dr. Ahmet AKGÜNDÜZ

2. Baskı

KAMU HUKUKU

KONYA - 1995

TÜRK HUKUK TARİHİ

O. (SİLİ¹)

KAMU HUKUKU

Prof. Dr. Halil CİN

Doç. Dr. Ahmet AKGÜNDÜZ

2. BASKI

KONYA

1995

ÖNSÖZ

Hukuk tarihi, çeşitli toplumlunla çok eski devirlerden bugüne kadar geçen zaman içinde hukuk müesseselerinin ve kurallarının oluşması, gelişmesi ve değişmesini, sebep—sonuç ilişkisi içinde inceleyen bir ilim dalıdır. Genel ve özel (millî) hukuk tarifli olmak üzere ikiye ayrılır.

Özel veya millî hukuk tarihi, belirli bir mil/elin hukukunun başlangıçtan bugüne kadar geçirdiği gelişme safhalarını inceler. Türk hukuk tarihi. Türk milletinin devliler kurarak tarih sahnesine çıkışından bugüne kadar Türk hukuk müesseselerinin tarihini inceler. Ancak bu, o kadar geniş ve kapsamlı bir konudur ki, an/atılabilmesi için ciltlerce kitap yazmak gerekir. Bunun için, bir çok devletler kurmuş bulunan ve cihanşümul bir millet olan Türklerin hukuk tarihini incelerken, konuyu belli sınırlar içerisinde ele almak gerekir. Bu sebeple kitabımızda İslâmiyeti Türkler tarafından kabulünü en önemli hadise olarak ele aldık ve Türk hukuk tarihini İslâmiyetten önce ve sonra olmak üzere ikiye ayırdık. İslâmiyetten önce Türk hukukuna, özellikle İlim, Göktürk ve Uygur devletlerinin hukuk sistemlerine ana hatlarıyla temas etlik. Türkler İslâmiyeti kabul ettikten sonra İslâmı, birdin, bir hukuk sistemi ve hayal tarzı olarak benimsemişlerdir. Bu sebeple İslâm Hukuku, ahalisinin hemen hemen tümü İslâmiyeti kabul etmiş olan Türk devletlerinde Türk hukuku olarak kabul edilmiştir. Bu bakımdan İslâm hukukunun temel esasları bütün Türk-İslâm devletlerinde çok az farkla aynı şekilde uygulanmıştır: Bu açıdan konuyu daha iyi anlatabilmek için incelemelerimizi günümüze en yakın olan ve tarihi Türkiye Cumhuriyeti tarihine kesintisiz irtibatlı bulunan Selçuklu ve bilhassa Osmanlı Devletinde hukuk sistemini çeşitli açılardan ele alıp incelemeye çalıştık.

İl hukuk öğretiminde, hukuk tarihinin önemli bir fonksiyonu vardır. Bu, hukuk öğrenişine genel bir hukuk formasyonu ve bilhassa hukuk ilmiyle uğraşacaklara geniş bir bakış açısı kazandırmaktır. Diğer taraftan hukuk tarihi, hukuk kültürünün gelişmesine, bugünkü hukuku anlamaya ve gelecekte ihtiyaçların gelişmesine göre daha mükemmel bir hukuk sisteminin kurulmasına fikren yardımcı olur.

Duk hukuk tarihi öğretiminde bir başka özelliği de pozitif bir fonksiyon icra etmiş olmasıdır. Ç hukuku. Türkiye 1926 yılından itibaren İslâm hukuk sistemini terkederek, Kıta Avrupa hukuku içerisinde yer alan kanunlardan iktibas edilen yeni bir hukuk sistemi kabul etmiştir. Ancak, hukukta güven ve devletin sürekliliği ilkesi gereğince eski hukuk zamanında/ kazanılmış olan hakların ve yapılmış bulunan hukuki işlemlerin yeni hukuk zamanında, lı belli şartlarla devam etmesi gerekmektedir. Bunun için en azından devam etmesi için, •A 'A 1 n btl İşli •inler ve haklarla ilgili eski hukuk müesseselerinin hakimler ve diğer hukuk

larına da cevap verebilmektedir.

Bu kitap, hem hukuk fakültesi öğrencileri için bir ders kitabı, hem de hukuk tarihi alanında araştırma yapacaklar için bir anahtar kitap olması düşüncesiyle hazırlanmıştır. Orjinal kaynaklardan ve arşiv vesikalarından geniş ölçüde yararlanılmıştır. İki cilt halinde yayınlamayı plânladığımız kitabın I.cildinde kamu hukuku tarihi, II.cilde isehususî(özel) hukuk tarihini özetlemeye çalıştık.

Böylesine geniş bir konuda çalışmanın ve kitap yazmanın zor olduğunun idraki içindeyiz. Bu bakımdan kitabımızın mükemmel ve hatasız olduğunu da iddia etmiyoruz. Ancak, Türk hukuk tarihi sahasında bu kadar kapsamlı ilk kitap olduğunu düşündüğümüz eserimizle ilgili olarak okurların ve uzmanların bilimsel tenkitlerini de memnuniyetle bekliyoruz.

Bu kitabın bir başka özelliği de, hoca ile öğrencinin müşterek çalışmasının bir ürünü olmasıdır.

Kitabın öğrencilere ve bütün okuyuculara yararlı olmasını temenni ediyoruz.

10 Mart 1989

Prof. Dr. İLİLİ CİN

Doç.Dr.Ahmet AKGÜNDÜZ

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	• • •	1 *
İÇİNDEKİLER		

GİRİŞ

HUKUK TARİHİNİN TARİFİ, KISIMLARI VE ÖNEMİ

1-GENELOIARAKHUKUKTARİHİNİN TARİFİ, BÖLÜMLERİ, GELİŞMESİ VE TÜRK HUKUK TARİHİNİN KONUSU

I- TARİFİ VE »ÖLÜMLERİ	
II-GELİŞMESİ	
III-TÜRK HUKUK TARİHİNİN KONUSU VE MESELELERİ	

2-TÜRK HUKUK TARİHİNİN AYRİ İKİ DERS OLARAK OKI İİ MAMİ ZARURETİ

I- MİLLÎ HUKUK TARİHİ AÇISINDAN	
II- MUKAYESELİ HUKUK AÇISINDAN	
III- TÜRK HUKUKU AÇISINDAN	

3- TÜRK HUKUK TARİHİNİN SAFHALARI VE KAYNAKLARI.

BİRİNCİ KISIM

İSLÂMİYETTEN ÖNCEKİ TÜRK HUKUK TARİHİ

I - K O N U N U N T A K D İ M İ V E Ö N E M İ

J. TÜRKLERİN ANAYURDU: TÜRKİSTAN (MEMLEKETİ TURAN)

3« İSLÂMİYETTEN ÖNCEKİ TÜRK HUKUK TARİHİNİN KAYNAK T H İ

I- MİLLÎ KAYNAKLAR	
1- Epigrafi ve Arkeolojik Kaynaklar (Kitabeler ve Vesikalar)	
2-1 Türkî Örf-Âdetler (Yusunlar) Ve Kanunnâmeler	
3-Tarih, Edebiyat ve İlmî Eserler	
4- Dil ve Dil Üzerine Yapılan Çalışmalar	
II-YAHANCI KAYNAKLAR	
1 - Çin Kaynakları	
2-İslâm kaynakları	
3- Diğer Kaynaklar	

4-İSLÂMİYETTEN ÖNCEKİ TÜRK DEVLETLERİNİN İLK KURULUŞ SİSTEMİ " I I

I ORTA ASYA DEVRİNDE KURULMUŞ ESKİ TÜRK DEVLETLERİ	
II İUJN DEVLETİ VE ESKİ HUKUK SİSTEMİ	
(M.Ö. 220 ilen M.S. 552 Yılına Kadar Dönem Ki Dönem Dahil)	

2- Kaynaklar	31
i- Hukuk Sistenilen	31
A) Kıymı I hukuku	31
B) Özel Hukuk	35
III GÖKTÜRK (TU-KİYU) DEVLETİ VE HUKUK SİSTEMLERİ	
1) Tarihçe	36
2) Kaynaklar	37
A) Orhun Kitabeleri	38
B) Yenisev Kitabeleri Ve Ergnekorı Destanı	39
3) Kamu I hukuku	40
A) Devlet Teşkilatı	40
B) Yargı Müessesesi Ve Kanun	42
C) Ceza Hukuku	43
D) Milletlerarası I hukuka Ait Esaslar	44
4) Özel Hukuk	44
IV-UYGURLAR VETIUKUK SİSTEMLERİ	45
1) Tarihçe	45
2) Uygurların Din, Kültür Ve Medeniyetleri	46
3) Uygurların I hukuk Sistemleri	47
A) Özel Hukuk	47
a) Kaynaklar (Özellikle Uygurca Belgeler)	48
b) Şahsın I hukuku	50
c) Aile Ve Miras Hukuku	51
d) Borçlar V/o Esga Hukuku	53
e) Ticaret I hukuku	57
B) Kamu I hukuku	57
a) Kaynaklar	57
b) Devlet Teşkilatı	59
c) Kanun Ve Adalet	61
5-MOĞÖL HUKUKU	61
I- TARİHÇE VE KAYNAKLAR	61
II- HUKUK SİSTEMLERİ	63

İKİNCİ KISIM

İSLÂMİYETTEN SONRAKİ TÜRK HUKUK TARİHİ

GİRİŞ

İSLÂMİYETTEN SONRAKİ TÜRK HUKUKUNUN KAYNAKLARI VE TARİHİ

DEVİRLERİ

L- TÜRKLERİN MÜSLÜMAN OLUŞU VE İSİÂM HUKUKUNU BENİMSEMELERİ

1. İNCELEME METODUMUZ VE KAYNAK! AR

I- İNCELEME METODUMUZ	71
II- KAYNAKLARIMIZ	72
1) Nazari Kaynaklar	73
A) Fıkıh Kitapları	73
B) Usûl-i Fıkıh Kitapları	75
C) Hadis Ve Tefsir Kitapları	76
D) Monograflık Eserler (Kisâle'ler)	76
E) Tarihler (Özellikle Müessese Tarihleri)	77

2) Talbik Kaynaklar	77
A) Şer'iyye Sicilleri	78
B) Fetva Kitapları	78
C) Arşiv Belgeleri	79
D) I hukukî Düzenlemeler Ve Yargı Kararları	80

3- İSLÂM HUKUKU TERİMİ, ÖZELLİKLERİ VE DİĞER HUKUK SİSTEMLERİYLE MÜNÂSEBETİ

I- TA'RİFİ	82
II- ÖZELLİKLERİ	83
III- DİĞER HÜKÜKSİSTEMLERİYLE MÜNÂSEBETİ	84

4- İSLÂMİYETİN TE'SİRİ ALTINDAKİ TÜRK HUKUKUNUN TARİHİ DEVİRLERİ

I- HZ, PEYGAMBER DEVRİ (141/622*32)	85
II- SAHİBELER (RÂŞİD HALİFELE)R DEVRİ (11-40/632-660)	87
III- TABİİLER DEVRİ (40-1-20/632-660)	87
1- Genel Olarak	88
2- Ehl-i Eser (Eserciler) Ve Ehl-i Re'v (Re yciler) Medreseleri	90
IV- MÜCTEHİD İMAMLAR DEVRİ (120-350/738-960)	91
1- Genel Olarak	91
2- bunda Mezhepler	92
A) Amclî (I hukukî) Mezhepler	92
a) Hanefî Mezhebi Ve Kurucusu	93
b) Mâlîkî Mezhebi Ve Kurucusu	95
c) Şafîî Mezhebi Ve Kurucusu	96
d) I lanbeli Mezhebi Ve Kurucusu	97
e) Diğer Mezhepler	98
B) İtikadi Mezhepler Ve I hukuka Ait Görüşleri	99
a) Ehl-i Sünnet Mezhepleri Ve I hukukun Menşei İle İlgili Görüşleri	99
b) Ehl-i Bid'al Mezhepleri Ve Bazı I hukukî Görüşleri	100
aa) Haricîler (Havanc)	101
bb) Mu'lezile	101
cc) Şia	141
3- Sonuç	104

V TÜRKLERİN MÜSLÜMAN OLMASINDAN SONRA TÜRK HUKUKUNUN TARİHİ DEVİRLERİ (30S/920-192<>)

1 - Karahanlılar Devri (329/940'dan İtibaren) Ve İslâm Nazari Ve Tatbiki Hukukunun Tedvini	104
2- Selçuklular Devri Ve Osmanlı Devletine Kadar Kurulmuş Olan Diğer Türk Devletlerindeki I hukukî Gelişmeler	106
A) Selçuklular Devrindeki Gelişmeler	108
B) Moğol İstilasından Sonraki (656/1298) Gelişmeler	108
a) Devrin Özellikleri Ve Yapılan Çalışmalar	108
b) Çağatay I (anlarının Ve Babür Devletinin I hukuk Tarihine Katkıları	110
(*) /ülkadiroğulları, Akkoyuullular Ve Diğer Türk Devletlerindeki Uukukî Gelişmeler	112
3- Osmanlı Devleti Dönemindeki I hukukî Gelişmeler (1299-192»)	114
A) Tanzimata Kadarki Dönemde I hukukî Gelişmeler (1299-1839/699-1255)	115
B) Tanzimattan Sonraki Hukukî Gelişmeler (1839/1926/1255-1345)	117

5- İSLÂMİYETİN SONRAKİ TÜRK HUKUKUNUN KAYNAKLARI VE

I C İHİAD HUKUKU	
I KAYNAK KAVRAMI VE EDİLLE-İSERİYE	119
II ASLİ KAYNAKLAR (EDİLLE-İ ŞEİCİYE)	120
n Kilan CKur'anı	120

4) Kıyas	123
III- TÂLÎ KAYNAKLAR	125
1) İstihşan	125
2) Amme Maşla hatı (İsiislah = Mesâlih-i Mürselc) Ve Umûm'ül-Belvâ	126
3) İstihşâb	128
4) Hski I lukuk Sistemleri (Şerâiü Men Kahlenâ	129
5) Sahabelerin Hukukî Görüşleri	130
6) Genel Hukuk Prensipleri (Kavâid-i Külliye)	130
7) Örf-Âdet Kaideleri Ve Örfî I lukukla Münâsebeti	131
A) Örf-Âdet Kaideleri	131
B) Örf- Âdet Kaidelerinin Diğer Kaynaklarla Münâsebeti Ve Örfî Hukuk	133
IV- ESKİ HUKUKUMUZDA İÇTİHAD HUKUKU	135
1) İctihad Nedir/135	
2) Müçlçhidlerin Dereceleri Ve İctihad Kapısının Kapanması Meselesi	136
3) İctihad I lukukunun Değişkenliği Ve Türk I lukuk Tarihinde Durum	137

6- İSİÂMIYETİN TE'SİRİ ALTINDAKİ TÜRK HUKUKUNUN SİSTEMİ VE METODU

I- ESKİ TÜRK HUKUKUNUN SİSTEMİ	139
II- ESKİ HUKUKİ MEVZUATIMIZDA KANUNİLAŞTIRMA METODU	140

BİRİNCİ KİTAP

KAMUHUKUKU

(ANAYASA-İDARE-CEZA-MALÎ HUKUK-USÛ. VE DEVLETLER

UMUMÎ HUKUKU)

GİRİŞ	146
-------	-----

BİRİNCİ BÖLÜM

ANAYASA VE İDARE HUKUKU

1- ESKİ HUKUK SİSTEMİNDE KONUNUN İŞLENİŞ TARZI VE KAYNAKLAR

2- DEVLET NİZAMI VE TEMEL HAKLAR

I- DEVLET NİZAMININ ÖZELLİKLERİ VE ŞEKLİ	148
1- Genel Özellikleri	148
2- Şûra Meclisi Ve Devletin Şekli	149
II- TEMEL HAKLAR VE HÜRRİYETLER	151
III- DEVLETİN UNSURLARI	153

3- ESKİ HUKUKUMUZDA DEVLETİN TEMEL ORGANLARI

I- YASAMA ORGANI	156
1- Genel Olarak	156
2- Ulûl-Hmr'in Yasama Yetkisi Ve Örfî I lukukun Sınırları	158
Al Ser'i Hfkümleri V-n.,, i n.:— <—:~-	

(*) Kendisine Tanınan Sınırlı Yasama Yetkilerini Kullanır	İM)
3- Osmanlı Kanunnameleri Ve Meşûriyyeci Dayanağı	161
I (isinnlı Hukukunda Yasama Organı Ve 1293A876Tarihli Kanun-u Esasfnin Getirdiği Yenilikler	163
A) 1293/1876 Tarihli Kanımı I-şasiye Kadarki Gelişmeler (Tan/imal Dönemi)	163
B) Meşrûtiyet Dönemi Ve 1293/1876 Tarihli Kanun-ı Lsası'nin Getirdiği Yenilikler	168
II YÜRİ'rrMI-ORGANI (Üi;ÜI.-I-MR = IIAI.İI-"I-VI-YASU;ıRAN) VI-TEŞKİLÂTI	168
1- Genci Olarak	168
2- İcra Organının Ması: I lalile Veya Sultan (I lilâlel Veya Saltanat)	169
A) I ilâfetin Manası. Lüzumu Ve Şartları	169
B) I latifenin Tayin Usulleri	172
a) Biat Yolu (Ehli Hail Vel-Akd'in Seçimi)	172
b) İstihlaf Usulü Veya Velâyefül-Ahd (Velâhdlık) Ve Şanları	173
c) İstilâ Yolu	174
C) Halifenin Görevleri. Yetkileri Ve Azli	174
a) Görevleri	175
b) Yetkileri	176
c) I lilâlel Süresi Ve Azli	177
3- Tatbikattaki Durum Ve Türk I lukuk Tarihindeki Gelişmeler	178
A) I ilâfetin Mana Ve Fonksiyon İtibariyle İkiye Ayrılması	178
B) Emevi Ve Abbasi Halifeleri	179
C) Osmanlı Devletine Kadarki Türk I lükümdarlarının Durumu	180
D) Osmanlı Padişahları, Tayin Usulleri, Hakları. Yetkileri Ve Sorumlulukları	183
a) Tayin Usulleri Ve Salalanatın Verasetle İntikali Meselesi	183
b) Osmanlı Padişahlarının Hak. Ve Yetkileri	185
c) Sorumluluğu	187
d) 1293/1878 Kanun-u Hsası'sine Göre Padişahın Yetkileri Ve Sorumluluğu	188
I I leVİCl Reisine Yardımcı Olan Diğer İdari Teşkilât Ve İcra Organları	188
A) Genel Olarak	189
İi) Abbasi Devletinde İdari Teşkilât	190
a) Merkez Teşkilâtı	190
aa) Divanlar	190
bb) Önemli Devlet Memurları	191
aaa) Vezirler, Bakanlar	191
bbb) Diğer Memurvetler	192
b) Taşra Teşkilatı	192
Ç) Selçuklularda İdari Teşkilat	193
a) Merkez Teşkilatı	193
aa) Divanlar	193
bb) Önemli Memurvetler	194
b) Taşra Teşkilatı	195
D) Anadolu Selçuklularındaki İdari Teşkilata Genci Bir Bakış	195
İv) Diğer Türk Devletlerinde Durum	197
III OSMANLI DEVLETİNDE İDARİ TEŞKİLÂT VE İCRA ORGANLARI (TANZİMAT'A KADAR)	198
I- Merkez Teşkilâtı	198
\ I I İvanı I lümâyun: Yapısı. Mahiyeti Ve fonksiyonları	198
İİ) İvan Kalemleri (Divanın İdari Teşkilâtı) Ve Tutukları Defterler	500
(*) Diğer Önemli İcra Organları (Divan Azaları)	201
a) Ve/ir-i A'zam (Sadrı A'zam) Ve Yetkileri	201
h) Ve/iri A'zamn Çalışma Usulü (Sadrazam Divanları) Ve Yardımcıları	203
C) Kubbealtı Vezirleri	204
d) Nişancı Ve Reisül-Küllâb	205
e) Defterdar Ve Osmanlı Maliye Teşkilâtı	206
I) Kaptan Paşa Ve Osmanlı Bahriye Teşkilâtı	207
İj) Yeniçeri Ağası Ve Merkezdeki Askerî Teşkilâl (Kapıkulu Ocakları)	208
aa) Kapıkulu Askerleri Ve Yeniçeri Ağası	208
•••••	210

I • Vergi (Tekâlif) Çeşitleri	292
A) İler'i Vergiler (Tekâlifi Şer'ive)	293
a) Zekât	293
b) I [ayvanların Vergisi (Zekata Sevâim)	295
aa) Osmanlı Devletine Kadar Durum	295
bb) Osmanlı Devleti Ve Âdel-i Ağnam	295
C) ÖŞür Vergisi (/irâi Ürün = 1 İarîç Vergisi)	296
d) Madenler Ve Definelere (Rikâz)	297
e) Gümrük Vergisi (Zekâtı Aşır)	298
aa) Zekât-ı Aşır Ve Hükümleri	298
bb) Gümrük Vergileri (Kesimleri)	299
f) Cizye Vergisi (Cizye-i Seriyeye)	300
g) Haraç Vergisi	301
aa) İ larâç Vergisinin Çeşitleri Ve Şef "t İ lükünleri	301
bb) Osmanlı Devletindeki Gelişmeler. Çili İ lakkı Ve A "şar Vergisinin Mâhiveti	302
aaa) Çift Akçesi Ve "a Harâc-ı Muvazzafı Karşıl原因 Vergiler	302
bbb) A'şar Vergisi Veya İ larâc-ı Mukâsemcyi Karşıl原因 Vergiler	302
h) Yave Ve Kaçgun Resmi (İ. ukala)	304
2-Öörn Vergiler (Tekâlif-İ Örfiye)	305
A) Tekâlif-i divaniye (Avârız-ı Divaniye = Avarız Vergileri)	305
a) İmdâdiye-i Seferiye	306
b) İmdâdiye-i İ (adaliye)	306
c) USne-i Cihâdiye	306
d) Avarız Akçesi	307
e) Nüzul. Sürsat Ve İştira Bedelleri'	307
f) Diğer Avarız Vergileri	307
B) Rüsüm-i Örfiye	307
a) Bad-ı Hevâ Vergileri	308
b) Diğer Rüsüm-i Örfiye	308
III- TANZİMAITAN ÖNCE BÜTÇE HUKUKUNUN TEMEL ESAS İARI	309
1-Bütçe Hukukunun Şer'î İhsasları Ve Osmanlı Devletine Kadarki Uygulamalar	310
2-Osmanlı Devletinde Bütçe Hukuku	311
A) Kamu Hizmetlerinin Finansman Şekilleri	312
a) Tımar Usûlü	312
b) Vakıf Usûlü	312
c) Merkef/İ Bütçe Usûlü	312
B) Osmanlı Bütçelerinin Tarihi Gelişimi	313
C) Bütçe Gelirleri	315
a) Mukûla'a Gelirleri	315
b) Cizye Gelirleri	316
c) Avarız Gelirleri	316
d) Fcy Ve Ganimetler	316
e) Müteferrik Gelirler	316
t) Müsadere Sonucu Elde Edilen Gelirler	316
D) Bütçe Giderleri	317
a) El-Mevâcibâl (Maaşlar)	317
b) Et-Teslimât (Sarav Ve Ordunun İ-evâzım Giderleri)	317
c) Haslar Ve Salvâne Giderleri	318
d) İhracât	318
3-Vergi Vebülçce Gelirlerinin Tahsil Usûlleri	318
A) İltizam Usûlü	318
B) Emânet Usûlü	319
C) Mâlikâne Usûlü	319
D) Tımarlarda Vergi Tahsil Usûlü	320

TANZİMAT SONRASI MALİ HUKUKUMUZDA MEYDANA GELEN DEĞİŞMELER

I-GENEL ESASLAR	321
II-VERGİ SİSTEMİNDEKİ DEĞİŞİKLİK VE YENİ VERGİ ÇEŞİTİ İSİ	322
III- VASITASIZ VERGİLER İTRKÂİ il'f uî. â ticrSl ^ v	

I Veriler	323
2- Bedeller	324
3- Rnmler	324
1 Öflr1cr	325
D Kesimlere Mülhak Vergiler	326
6 Diğer Vasitasız Vergiler	326
IV VASİTALI VERGİLER (TEKÂLİF-İ BİL-VASİTA)	327
1 Müskirâl Rüsümü	327
2*ÖümrOkRüs0mu	327
3- Diğer Vasitalı Vergiler	328
V- SONUÇ VE BÜTÇEDEKİ DEĞİŞİKLİKLERİN MÜŞTEREK İIATLARI	328

DÖRDÜNCÜBÖLÜM

USÛL HUKUKU

I - TA'RİFİ, TARİHÇESİ VE MAHKEMELER

I-TARİFİ	331
II-TARİHÇESİ	332
III- MAHKEMELER VE İHAKİMLER	334
1-Mahkemeler	334
A) Makim Bağımsızlığı Ve Sorumluluğu	
B) Hâkimin Bakamadığı Davalar	336
C) Hâkimlerin Maaşları	336
IV- MAHKEMELERİN VAZİFE VE SKİ ÂİİİYETİ	337
1- Mahkemelerin Görevi (Vazife)	337
2- Mahkemelerin Yetkisi (Salâhiyet)	338

2- DA'VA, ÇEŞİTLERİ, ŞARTLARI VE YÜRÜTÜLMESİ

I-TA'Kİİ', UNSURLARI VE ÇEŞİTLERİ	338
II- TARAF LARIN TESBİTİ VE DAVAYA VEKÂLE T	339
III-DA'VA ŞARTLARI	340
IV- KARŞI DAVA (DEKİ DAVA)	341
V- DAVANIN AÇILMASI	342

3- İSPAT VASİTALARI (DELİLLER)

I- GENEL OLARAK	342
II-ŞAHİTLİK (ŞAHADET)	343
1-Ta'rifi	343
2-Şahitlerde Aranacak Şartlar	343
3-Şahitlikle Nisâb	344
4-Şahitliğin Mahkemece Kabul Edilmesinin Şartları	345
5-Şahitliğin Şekil Şartları Ve Davaya Uygunluğu	34f
6-Şahitlerin Tezkiyesi (Cerh Ve Tadil)	34f
7- Yalancıl Şahitlik Ve Başkasından Naklen Şahitlikte Bulunma	348
III-YEMİN	348
1-Tarifi Ve Çeşitleri	348
2-Şartları Ve Hükümü	348
IV-YEMİNDEN KAÇINMA (MÜKÛL)	349
V-YAZILI DELİLLER	349
VI-İKRAR	350
VII-DİĞER DELİLLER	351

4- YARCI İAMA VE HÜKÛM

I-NORMAL YARGILAMA	352
UTHÜKÛM, ÇEŞİTLERİ VE MAHKEMECETANZİM EDİLEN BELGELER	353

1- I liikim Ve Çeşitleri	353
2- Mahkemece Tanzim Anılan Belgeler	354
A) Hücetler	354
B) hamlar	355
C) Ma"ruzlarVefVlüraseleler.	356
III- GIYABI YARGILAMA (IIÜKM-İ GIYAHII)	356
1- Genel Olarak	356
2- Şartları	357
3- Hükümleri	357.
IV- CE/.ÂIYARGILAMA (CEZAUSÜLÜ)	358
1- Ceza Usûlünün Temel Esasları	358
2- Cezai Yrgllaninin Ba'zı Özel Şartları	359
3- Ceza Yargılamasının Safhaları	360
5- KANUN YOLLARI VF. TAHKİM	
I- KANUN YOLLARI _(I)AVANIN KAKARA BAĞLANMASINDAN SONRATEKRAR RÜ'YİŞTİ)	361
1- Genel Olarak Kanun Yolları	361
2- Temyiz Ve İstinaf Yolu	361
3- Yargılamanın İadesi (İâile-i Muhakeme) Yolu	362
6- TANZİMATTA SONRA USÛL HUKUKUNDAKİ GELİŞME VE DEĞİŞMELER	
I- YARGII.AMAUSÛI.İİRİNİNÇI-ŞİİI.ENMESİ	363
II- TİCARİYARGILAMAUSÛLÜ.	364
III - N İ / . A M İ Y A I < (i İI. A M A U S ÜI. Ü.....V,5	
1- Genel Olarak	365
2- Nizamil İıkkusûlü (Usûl-ü Muhakeme- il İukukiyc Kanunu)	365
3- Nizam-ı Ceza Usûl ü (Usûl-ü Muhakemat-ı Ceza İve Kanunu)	367
IV- ŞİİCIYAR(ii. AMAUSÛI. Oii.ı;ii. ('.ii.i(ii:ıJşMi:ı.ı;Rvi;usûl.-iMiiAKi-.Mi;-ı	
SERİYE KARARNAMESİ	368
7- İCRA VK İFLÂS HUKUKU İLE İLGİLİ GENEL KSASLAR	
I- Genel Olarak	370
II- TAN/.İMA'İTAN ÖNCEKİ GENEL ESASLAR	370
1- Normal Borçlunun İcra Yoluyla Takibi	370
2- İflas Ve Hukuki Sonuçları	371
III- TAN/.İMA'İTAN SONRAKİ GELİŞMELER	373

BEŞİNCİBÖLÜM

DEVLETLER UMUMÎ HUKUKU

(MİLLETLERARASI HUKUK)

- TA'RİFİ, MAHİYETİ VK KAYNAKLARI

I- TA'RİFİ VE MAHİYETİ	375
II- KAYNAKLARI VE TARİHÇESİ	377

- SULH HALİNDK DEVLETLER UMUMÎ HUKUKUNUN TEMEL

MES'ELELERİ	
I- GENEL ESASLAR	379
II- DEVLETLER UMUMÎ HUKUKUNUN ŞAHISLARI	380
I- Mi İllclrarası Hukukun Kişisi Olarak Devlet Ve Unsurları	
A) Ecemenlik v,- »»*....."	

O Devletin Ülkesi	382
2- Gerçek Şahıslar (Ahali, İllalk)3.s4	3H5
III- MİLİ İETLERARASI MUNASEHE. İLER VE Dİİ LOMAM	^
1- İ kili Hakkı Ve Sefirler.	386
2- Konsolosluk Hakkı Ve Şehbenderler.	—
3- Diğer Münasebetler.	
3 MAKİ* ZAMANINDA MİLLETLERARASI MÜNASEBETLER	
I- GENEL OLARAK HASMANE MÜNÂSEBETLER	388
II- HARBİN TA'RİFİ, MAHİYETİ VE ÇEŞİTLERİ	388
III- İİARB İLANI VE SONUÇLARI	38«;
IV- HARP HALİNDEKİ YASAK VE SERBEST FİİLLER	İ91
V- HARI' ESİRLERİ VE DÜŞMAN MALLARININ HUKUKİ DURUMU	392
1- İİarp Esirlerinin Hukuki Durumu	392
2- Düşman Mallarının İ İukukî Durumu.	393
VI- HARBİN SONA ERMESİ VE MUAHEDELER	393
1- Genel Olarak harbin Sona Erme İ lalleri	393
2- Muahedenin Ta'rif. Unsurları. Tasdiki Ve Sonuçları (And İasına İa r).....Wİ	
4. TANZİMAT, >AN SONRA UKVI.KTI.KU UMUM. HUKUKU İUK İI.OİİJ	3%
OELİŞMELER	399
KAVRAM FİHRİSTİ	